

Xalq qəzeti

Xalqın qəzeti!

№ 154 (30558) 24 iyul 2024-cü il, çərşənbə

Gündəlik ictimai-siyasi qəzet

1919-cu ildən çıxır

Təsisçi: Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsi və qəzetin redaksiya heyəti

xalqqazeti.az

Azərbaycan–Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri: COP28-dən COP29-a “yaşıl” körpü

“Yaşıl enerji”yə keçid kimi xarakterizə olunan global enerji siyasəti xüsusi aktuallığı ilə diqqət çəkir. Artıq dünyanın əksər qabaqcıl ölkələrində mədəni yanacağından tədricən “yaşıl enerji”yə keçid edilir.

Bu məqsədlə ən müasir texnologiyaların tətbiqi ilə mövcud potensial hərəkətə gətirilir, alternativ və bərpaolunan enerji istehsalına mühüm önəm verilir. Bərpaolunan enerji texnologiyalarının tətbiqi ilə “yaşıl enerji”yə keçid isə öz növbəsində dünya ölkələrinin qarşısına qoyduqları iqlim hədəflərinə çatmağı

sürətləndirir.

Elə Dünya İqtisadi Forumunun son hesabatlarında da planetimizin bu sahədəki potensialı yüksək qiymətləndirilir, günəş və külək enerjisi istehsalının həcmiminin karbohidrogen əsaslı elektrik enerjisi istehsalı ilə müqayisədə ilbəl artdığı vurğulanır. Xatırladaq

ki, dünyada ekoloji cəhətdən təmiz “yaşıl enerji”yə keçidi sürətləndirən amillər sırasında texnologiyanın inkişafı və qiymətin ucuzlaşması mühüm yer tutur. Digər tərəfdən, son illər “yaşıl enerji” istehsalına qoyulan özəl sərmayələrdə də artım müşahidə olunur. Bu baxımdan Beynəlxalq Enerji Agentliyinin son açıqlamalarında bərpaolunan enerji mənbələri üzrə investisiyaların ilbəl artdığı qeyd edilir.

(ardı 8-ci səhifədə)

“Yaşıl dünya” naminə həmrəylik

(əvvəl 1-ci səhifədə)

Məlum olduğu kimi, Azərbaycan da bərpaolunan enerji mənbələrindən istifadənin inkişaf etdirilməsi üzrə geniş potensiala malik olan ölkələrdəndir. Belə ki, araşdırmalara əsasən, ölkəmizin “yaşıl” mənbələri üzrə potensialı təqribən 27,5 min meqavat həcmində qiymətləndirilir. Bunun da 3 min meqavatı külək enerjisinin, 23 min meqavatı günəş enerjisinin, 380 meqavatı bioenerjisinin, 520 meqavatı isə dağ çaylarının payına düşür. Artıq bu potensialın həyata keçirilməsi üçün dünyanın bir sıra dövlətləri ilə müvafiq danışıqlar aparılır, tanınmış şirkətlər ölkəmizə dəvət olunur. Azərbaycan–Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri (BƏƏ), xüsusən də bu ölkənin bərpaolunan enerji sahəsində dünyaca məşhur “Masdar” şirkəti ilə əməkdaşlıq bu baxımdan diqqət çəkir...

Azərbaycanın Şərqdə mötəbər tərəfdaşı

“Masdar” şirkətinin Azərbaycanda uğurlu həyata keçirdiyi layihələr haqqında söhbət açmadan əvvəl onun ölkəmizdə fəaliyyət göstərmək istəyinin təsdiqi olmağını qeyd etmək istərdik. Bunun üçün şirkətin Bakıya ilk gəlişində, paytaxtımızda yeni ofisinin açılış mərasimində Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin (BƏƏ) rəsmi nümayəndələrinin, həmçinin qurumun rəhbər şəxslərinin çıxışlarından bəzi məqamları xatırlatmaq yerinə düşərdi:

– Azərbaycanla varlığını genişləndirmək və burada bərpaolunan enerjinin inkişafına dəstəyimizi gücləndirmək üçün biz Bakıya gələrək burada da dünya səviyyəli layihələri davam etdirmək istəyirik;

– BƏƏ və Azərbaycan iqtisadiyyatının şaxələndirilməsi, sabitlik və inkişaf üçün bərpaolunan enerjiyə sərməyə qoymağın vacibliyini dərk edir, eləcə də bütün dünyada karbonsuzlaşma və davamlı inkişafı dəstəkləməyə sadıqlıq nümayiş etdirməyi qarşıya mühüm məqsəd kimi qoyuruq;

– “Masdar”ın Azərbaycanda fəaliyyətə başlaması bu ölkədə bərpaolunan enerjiyə artan diqqətin və Azərbaycanın elan etdiyi enerji keçidi hədəfi – “yaşıl enerji”nin 2030-cu ildə payının 30 faizə çatdırılması öhdəliyi ilə yanaşı, şirkətin bərpaolunan enerji sahəsində global portfelinin 100 qıvavata çatdırılması strategiyasıdır;

– Azərbaycanın zəngin bərpaolunan enerji potensialının inkişaf etdirilməsi strateji prioritetdir və “Masdar” kimi tərəfdaşlarla işləmək bu ölkə üçün daha parlaq, daha davamlı gələcək yaratmağa kömək edir.

Xatırladaq ki, “Masdar” bərpaolunan enerjinin istehsalı, külək və günəş elektrik stansiyalarının, geotermal, tullantıdan-enerjiyə və “yaşıl” hidrogen layihələrinin idarə edilməsi sahələrində fəaliyyət göstərən BƏƏ-nin nüfuzlu şirkətidir. Qurum son illər ərzində təmiz enerji tutumunu və CO₂-nin yerdaşmasını təxminən iki dəfə artırıb. Bununla da, 2030-cu ilə qədər dünyanın ən böyük bərpaolunan enerji şirkətlərindən biri olmaq ambisiyasını yerinə yetirmək yolunda uğurlu addımlar atıb.

“Masdar” son illərdə Azərbaycan, Özbəkistan, Misir, İordaniya, Qırğızistan, Türkmənistan və Tanzaniya da daxil olmaqla yeni və mövcud bazarlarda bir sıra mühüm müqavilələr imzalayıb. Yaxın Şərqdə ilk kommersiya miqyaslı tullantıdan enerji əldə edilməsi layihəsi olan “Sharjah: Tullantıdan enerjiyə” təşəbbüsünü gerçəkləşdirib və dünyanın ən böyük günəş enerji mənbəyi olan “Al Dhafra” Günəş Fotovoltaik (PV) Müstəqil Enerji İstehsalçısı Layihəsi üzərində işləri davam etdirib.

“Masdar” bu dövrdə borc kapitalı bazarlarında “yaşıl” istiqrazların emitenti planları da daxil olmaqla bütün gələcək

təmiz enerji sektorunun inkişafına artan marağını hədəfləyən layihələrin icrasını diqqətdə saxlayıb. Təbii ki, Azərbaycan da “Masdar”ın bu fəaliyyətini dəstəkləyib. Bu, həm də onunla bağlı olub ki, ölkəmiz iqtisadiyyatını şaxələndirməsinə və istixana qazı emissiyalarını azaltmağı qarşıya mühüm vəzifə kimi qoyub. Başqa sözlə, Azərbaycan hökuməti ölkədə iqtisadi inkişafı təşviq etmək və “yaşıl enerji”nin istehsalçısı və ixracatçısı kimi mövqeyini möhkəmlətmək məqsədilə strateji prioritet kimi bərpaolunan enerji mənbələrinin inkişafına xüsusi önəm verib.

Qeyd edək ki, ötən il yanvarın 15-də

nin təmələqoyma mərasimi çərçivəsində “Masdar” şirkəti ilə dörd anlaşıma memorandumu imzalanıb. Energetika Nazirliyi ilə “Masdar” arasında imzalanan “Dənizdə inteqrasiya edilmiş bərpaolunan enerji sahəsində əməkdaşlığa dair” Anlaşma Memorandumunda Azərbaycanda bərpaolunan enerjinin tətbiqini dəstəkləmək, eyni zamanda dənizdə külək enerjisindən istifadə, bu enerji hesabına “yaşıl hidrogen” istehsalı, karbon tutulması, istifadəsi və saxlanması, həmçinin digər tədbirləri əhatə edən interqrasiya olunmuş həllərə dair potensial əməkdaşlıq imkanları öz ifadəsini tapıb.

layihəsinə dair Anlaşma Memorandumu imzalanıb. Memorandumda ekoloji cəhətdən təmiz texnologiyalardan istifadə etməklə tullantıların utilizasiyası zamanı enerji istehsal edilməsi təşəbbüsünün gerçəkləşdirilməsi qarşıya əsas məqsəd qoyulub. “Masdar” şirkətinin AİŞ ilə apardığı ilkin təhlil əsasında tikintisi qərb regionunda (Gəncə–Şəmkir) nəzərdə tutulmuş zavodun emal gücü (tullantıların utilizasiyası) ildə 300 min ton ehtimal olunur.

Yeri gəlmişkən, iyulun 12-də Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətində AİŞ və dünyanın bərpaolunan enerji sahəsində ən

mə binasına dəvət edir. Birmətbəli, ən müasir texnologiyalarla təchiz olunmuş binada stansiyanın idarə edilməsi üçün hər cür şərait yaradılıb. Belə bir stansiyada ən azından yüzlərlə işçinin: mühəndis, texnik, operator və digər peşə sahiblərinin çalışdığı zənn etsək də, ilk baxışdan gördüklərimiz bizi heyrləndirir. Mərkəzi idarəetmə otağında dispetçer pultu arxasında oturan 3 nəfər operator gərgin iş rejimində çalışır. Oyanırlıq ki, stansiyanın camı 24 nəfər işçisi var. Ümumilikdə, hazırda stansiya tam olaraq yerli mütəxəssislər tərəfindən idarə olu-

Azərbaycan–Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri: COP28-dən COP29-a “yaşıl” körpü

Prezident İlham Əliyevin BƏƏ-yə işgüzar səfəri çərçivəsində Əbu-Dabi şəhərində SOCAR ilə “Masdar” şirkəti arasında 2 qıvavat gücündə dənizdə külək və hidrogen layihələrinin işlənməsinə dair Birgə İşlənmə Sazişi, həmçinin 1 qıvavat gücündə Günəş Fotovoltaik və 1 qıvavat gücündə quruda külək layihələrinin işlənməsinə dair Birgə İşlənmə Sazişi imzalanıb.

Yeri gəlmişkən, bu ilin iyun ayında Energetika Nazirliyində nazir Pərviz Şahbazov və BƏƏ-nin sənaye və yüksək texnologiyalar naziri, “Masdar” şirkətinin idarə heyətinin sədri Sultan Əhməd Əl-Cabirin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətləri arasında görüş olub. Görüşdə “Masdar” şirkəti ilə quruda və dənizdə “yaşıl enerji” layihələrinin icrası, hər iki ölkənin apstrim sektorunda dövlət şirkətlərinin iştirakı, həmçinin COP29 çərçivəsində əməkdaşlıq məsələləri müzakirə edilib. 1000 meqavat gücündə günəş və külək enerjisi stansiyalarının inşası ölkələrimizin “yaşıl enerji” keçidində birgə töhfəsi kimi dəyərləndirilib.

Görüşün yekununda Energetika Nazirliyi və “AzərEnerji” ASC ilə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin “Masdar” şirkəti arasında 445 meqavat gücündə Bileşuvər, 315 meqavat gücündə Neftçala günəş elektrik stansiyaları və 240 meqavat gücündə Abşeron–Qaradağ külək elektrik stansiyası layihələri üzrə “İnvestisiya

Energetika Nazirliyi ilə şirkət arasında imzalanan “Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarında bərpaolunan və təmiz enerji sahəsində əməkdaşlığa dair” Anlaşma Memorandumunda isə Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərində bərpaolunan enerji mənbələrinin tətbiqi sahəsində potensial əməkdaşlıq imkanları müəyyən edilib. Sənəddə “Masdar” şirkəti sənaye həcmli külək və günəş elektrik stansiyaları, dəməstü günəş elektrik sistemləri və s. kimi istiqamətlərdə investisiya imkanlarını aidiçəkilən nazirliklə koordinasiya şəkli-də araşdırmaq niyyəti qərar alınıb. Hər iki memorandum çərçivəsində həyata keçirilən fəaliyyətləri istiqamətləndirmək və onlara nəzarət etmək məqsədilə Rəhbər Komitənin yaradılması nəzərdə tutulub.

Şuşa şəhərində 2022-ci il iyunun 4-də imzalanan iki müqavilə isə quruda ümumi qoyuluş gücü 2 qıvavat olan külək-günəş enerjisi və dənizdə 2 qıvavat olan külək və “yaşıl” hidrogen layihələri üzrə İcra Müqavilələri çərçivəsində istehsal olunacaq enerjinin müəyyən bir qisminin ölkənin enerji sistemində ötürülməsi üçün şəbəkə imkanlarının müfəssəl araşdırılması, şəbəkənin gücləndirilməsi üzrə lazımı tədbirlərin görülməsi, həmçinin elektrik enerjisinin və “yaşıl” hidrogenin ixracı məqsədilə müvafiq araşdırmaların və tətbiqatların aparılması nüfuzlu beynəlxalq məsləhətçi şirkətlər tərəfindən AzərEnerji, SOCAR və BOEMDA mütəxəssisləri ilə birlikdə keçirilir.

Dəmir yollarında “yaşıl” əməkdaşlıq

2022-ci il martın 15-də Güllüstan sarayında keçirilən 230 meqavat gücündə “Qaradağ” Günəş Elektrik Stansiyasının təmələqoyma mərasimi çərçivəsində BƏƏ-nin “Masdar” şirkəti ilə “Azərbaycan Dəmir Yolları” QSC arasında “Bərpaolunan enerji və enerji səmərəliliyi sahəsində əməkdaşlığa dair” Anlaşma Memorandumu imzalanıb. Memorandumun əsas məqsədi tələflərin dəmir yolu sektorunda bərpaolunan enerji mənbələrindən istifadə imkanlarının araşdırılması niyyətini rəsmiləşdirmək və inteqrasiya edilmiş enerji səmərəliliyi proqramını həyata keçirmək olub.

Əməkdaşlığın əsasını “Masdar” şirkəti tərəfindən “Azərbaycan Dəmir Yolları” QSC ilə koordinasiya və tərəfdaşlıq əsasında Azərbaycan dəmir yolları sektorunda bərpaolunan və təmiz enerji layihələrinin (günəş və külək enerjisi) potensial inkişafının araşdırılması, texniki və kommersiya cəhətdən mümkün olan bərpaolunan enerji layihələrinin müəyyən edilməsi təşkil edəcək.

Tullantı enerji mənbəyidir...

2022-ci il martın 15-də “Masdar” şirkəti və “Azərbaycan İnvestisiya Şirkəti” (AİŞ) ASC arasında “Tullantıdan enerji”

sürətlə inkişaf edən şirkətlərindən olan Emirates to Veyst Enerji və “Masdar”ın nümayəndə heyətləri arasında görüş keçirilib. Görüşdə “Tullantılardan enerjiyə” layihəsi çərçivəsində Qərb bölgəsində eyniadlı zavodun tikilməsinin planlaşdırıldığı qeyd edilib. Müəssisədə 11 inzibati rayon və şəhərdən olan illik 300 min ton tullantıların utilizasiyasının həyata keçirilməsi və ildə 108 min mV/saat enerjinin istehsal edilməsi nəzərdə tutulub.

Beləliklə, “Masdar”ın Azərbaycanla birgə həyata keçirdiyi layihələr respublikamızın Avropanın enerji təminatında etibarlı tərəfdaş mövqeyini möhkəmləndirir və tərəflər arasında imzalanan anlaşma memorandumları da ölkəmizin qarşı tərəfə həm elektrik enerjisi, həm də “yaşıl” hidrogen ixrac etmək məqsədini şərtləndirir...

Qaradağda GES – ilk birgə uğurlu addım

“Masdar” şirkətinin ölkəmizdəki uğurlu fəaliyyətinin nəticəsi olan “Qaradağ” Günəş Elektrik Stansiyasının iş rejimi, qurğunun ölkəmizin enerji sistemində verdiyi töhfələrlə yaxından tanış olmaq məqsədilə əraziyə baş çəkirik. Qızmar iyul günəşinin cəsarətli şüalarının təsirindən yer-göy sanki od tutub yanır.

nur. Açıq, bu qədər işçi qüvvəsi ilə belə nəhəng, iri bir ərazini əhatə edən elektrik stansiyasının idarə edilməsi təsəvvür etmək çətin olsa da, bu, realılıqdır. Çünki burada enerjinin istehsalından tutmuş, onun nəqlinədək olan bütün proseslər tam avtomatlaşdırılıb. Bu barədə bir qədər sonra.

“Masdar–Azərbaycan” şirkətinin direktoru Murad Sadıxov Azərbaycan–Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri dostluq və əməkdaşlıq münasibətlərinin təcəssümü

olan “Qaradağ” Günəş Elektrik Stansiyası (GES) layihəsinin ərəsəyə gəlməsi, hazırda ölkə enerjisisteminə “yaşıl” töhfəsi verən qurğunun tikintisi sahəsində həyata keçirilən tədbirlər barədə məlumat verir. Deyir ki, 2018-ci ildə Azərbaycan hökuməti ölkədə bərpaolunan enerji üzrə

maliyyə fəaliyyətlərini istiqamətləndirmək, habelə davamlılıq və ən yaxşı maliyyə sənayesi təcrübələri ilə uyğunlaşmaya əhəmiyyətli töhfə vermək məqsədilə “Yaşıl maliyyə çərçivəsi”ni də işləyib hazırlayıb. Nəhayət, şirkət səmərəli fəaliyyəti ilə dünyanın ən böyük bərpaolunan enerji investorlarından və enerji keçidinin aparıcılarından biri kimi tanınıb.

Şirkət təmiz enerji hədəflərinə nail olmaq, həmçinin qabaqcıl texnologiyalara uyğun bərpaolunan enerji sektorunun artımını sürətləndirmək məqsədilə 2019-cü ildən etibarən Azərbaycanda hökumət və digər tərəfdaşlarla sıx əməkdaşlığa başlayıb. Qısa bir müddətdə respublikamızın

Qarabağ və Şərqi Zəngəzur günəşdən enerji alacaq

Xatırladaq ki, 2022-ci il martın 15-də “Qaradağ” Günəş Elektrik Stansiyası-

Buna rəğmən insan ağıllının zəkası ilə bu bomboz çöllərdə yaradılmış elektrik stansiyası isti, bürkülü havanın gətirdiyi narahatlığı bir qədər unudur. Ətrafa nəzər yetirdikcə geniş bir ərazidə sıralanmış günəş panelləri göz oxşayıb. Qobustan qəsəbəsindən 15–16 kilometr aralıda, bomboz təpəliklərlə əhatə olunmuş çöllərin ortasında geniş bir ərazidə inşa olunmuş bu heyrətamiz qurğu energetiklərin yaratdıqları çoxsaylı xariqələrin daha bir nümunəsidir.

Stansiyanın heyətində bizi Masdar şirkətinin Azərbaycan üzrə ölkə meneceri və “Masdar–Azərbaycan” şirkətinin direktoru Murad Sadıxov qarşılayır. O bizi ərazidə yaradılmış mərkəzi idarəet-

pilot layihələr üçün tender elan edənə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin “Masdar” şirkəti də həvəslə prosesə qoşulub. Tender elanı əsasında təkliflərini hökumətə təqdim etmiş 14 iştirakçıdan biri də məhz “Masdar” şirkəti olub. Beləliklə, 2020-ci ilin yanvar ayında şirkət Azərbaycan Respublikasında sənaye miqyaslı günəş fotovoltaik (PV) layihəsinin inkişafı üçün icra sazişi imzalayıb. 230 meqavatlıq (MWac) Qaradağ Günəş PV stansiyası ölkənin dövlət-özəl tərəfdaşlığı kimi strukturlaşdırılmış ilk xarici investisiyaya əsaslanan müstəqil sənaye miqyaslı günəş layihəsidir.

(ardı 9-cu səhifədə)

